

**Tannhelse + barnevern
= sant**

Hvor gode er vi?
Egentlig?

Lovverket

Lov om helsepersonell:

- § 33. *Opplysninger til barneverntjenesten*

Den som yter helsehjelp, skal i sitt arbeid være **oppmerksom** på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenestens side.

Uten hinder av taushetsplikt etter § 21 skal helsepersonell av **eget tiltak** gi opplysninger til barneverntjenesten når det er **grunn til å tro** at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det **foreligger** andre former for **alvorlig omsorgssvikt**, jf. lov om barneverntjenester § 4-10, § 4-11 og § 4-12. Det samme gjelder når et barn har vist **vedvarende og alvorlige atferdsvansker**, jf. nevnte lov § 4-24.

- Også **etter pålegg** fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av lov om barneverntjenester, skal helsepersonell gi slike opplysninger.
- I helseinstitusjoner skal det utpekes en person som skal ha ansvaret for utleveringen av slike opplysninger.

Lovverket

- Barnevernloven

Formålet med denne loven er

- å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid
- å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.

Lovverket

- Barnevernloven:
- Offentlige myndigheter skal **av eget tiltak, uten hinder av taushetsplikt, gi opplysninger** til kommunens barneverntjeneste når det er grunn til å tro at et barn blir **mishandlet i hjemmet** eller det foreligger **andre former for alvorlig omsorgssvikt**, jf. §§ 4-10, 4-11 og 4-12, når et barn har vist **vedvarende alvorlige atferdsvansker**, jf. § 4-24, eller når det er grunn til å tro at det er **fare for utnyttelse av et barn til menneskehandel**, jf. § 4-29.

Helsepersonells meldeplikt

- Helsedirektoratets rundskriv
IS 17/2006 «Helsepersonells plikt og rett til å gi opplysninger til barneverntjenesten, politiet og sosialtjenesten ved mistanke om: Mishandling av barn i hjemmet mv»

Oppslag på alle behandlingsrom

Når skal du tie og når skal du tale? - Om taushetsplikten og viktige unntak

- Alle pasienter og brukere av helse- og omsorgstjenesten har **rett** til vern mot spredning av opplysninger om personlige og helsemessige forhold.
- Helsepersonell og andre ansatte i helse- og omsorgstjenesten skal **hindre** at andre får tilgang til opplysninger om folks legems- eller sykdomsforhold eller andre personlige forhold.
- Det er **forbudt** å lese, søke eller på annen måte tilegne seg, bruke eller besitte opplysninger om folks legems- eller sykdomsforhold eller andre personlige forhold.
- Pasienten skal **samtykke** til at helsepersonell utleverer opplysninger om personlige eller andre helsemessige forhold til andre. Foreldre skal samtykke for barn under 16 år.
- Helsepersonell **kan** gi opplysninger til annet personell som deltar i behandlingen av pasient, dersom ikke pasienten motsetter seg dette.
- Sykehus **kan** bruke politiet til å varsle pårørende til pasienter som er innlagt etter en krise- og katastrofesituasjon. Sykehuset kan utlevere navn og innleggessted til politiet til dette formålet.
- I en krise- og katastrofesituasjon, **skal** helsepersonell oppgi navn på pasienter som kommer fra åstedet til nødetater og redningsmannskap, for at disse skal få oversikt savnede og ikke binde opp ressurser til leting etter personer som er funnet.
- Helsepersonell **skal** uten hensyn til taushetsplikten varsle politi og brannvesen dersom det er nødvendig for å avverge alvorlig skade på person eller eiendom.
- Helsepersonell **skal ikke** utlevere opplysninger til politiet til bruk i etterforskning uten at pasienten har samtykket først.
- Helsepersonell **skal** varsle barneverntjenesten dersom det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt.

Samarbeidets registrerte omfang i 2016

Fylke	Bekymr.mld til barnevern	Varsel til foresatte	Henvend til klin fra barnevern
Hedmark	44	47	77
Nordland	47	179	35
Rogaland	53	52	73
Buskerud	85	96	49
Oslo	114	73	246
Østfold	59	21	-
Andre	308	312	81
TOTALT	710	780	561

Eksempel på tekst i samarbeidsprosedyren fra Hedmark

Bakgrunn/lovforankring

- Lov om tannhelsetjenesten (1984) 1-3
- Lov om barneverntjenester(1992) § 4-10, §4-11, §4-12, §4-24
- Lov om helsepersonell (1999) §33 om helsepersonells meldeplikt

Styringsdokumenter/referanser

- Barnekonvensjonen (1990) artikkel 3
- St.mld 35 (2006) fremhever betydningen av samarbeid mellom tannhelsetjenesten og barneverntjenesten
- H.dir oppfordret i 2009 tannhelsetjenesten til å ha et meldesystem til barnevernet, og å videreutvikle samarbeidet. Etter påtrykk fra barneombudet (Stortingsvedtak nr.70, 8.des 2009).
- I 2010 fikk Helsedirektoratet i oppdrag fra Helse og omsorgsdepartementet å bidra til at det etableres gode rutiner i tannhelsetjenesten for melding til barnevernet ved mistanke om omsorgssvikt
- Helsedirektoratets prosjekt (2012) «Bekymringsmeldinger i tannhelsetjenesten»
- Helsetilsynets rapport 2/2014 «Helsepersonells opplysningsplikt til barnevernet»

Mål med prosedyren

- Sikre barns rettigheter
- Tydeliggjøre tannhelsepersonellets ansvar
- Styrke den faglige trygghet i forhold til meldeplikt
- Sikre riktig håndtering i saker som meldes
- Etablere kontinuerlig samarbeid mellom tannhelsetjenesten og barneverntjenesten for gjensidig kompetanseutvikling

Opplysningsplikten

- Helsepersonell har en moralsk plikt og rett til å si ifra dersom vi ser, eller har mistanke om, at et barn lider
- Alle som arbeider i offentlige instanser har en lovpålagt opplysningsplikt
- I følge lov om helsepersonell (1999), er man underlagt yrkesmessig taushetsplikt, samtidig som man er pålagt opplysningsplikt til barnevernet. Barnevernet kan kreve å få utlevert taushetsbelagte opplysninger, og vi har opplysningsplikt til barnevernet. Opplysningsplikten etter lov om barnevern går foran taushetsplikten etter andre lover
- Tannhelsepersonellet skal vise ekstra oppmerksomhet overfor søsken der det er mistanke om omsorgssvikt
- Tannhelsepersonell skal vise ekstra oppmerksomhet overfor funksjonshemmede barn

Kunnskap hos tannhelsepersonellet

- Tannhelsepersonell må ha kunnskap om tema mishandling og omsorgssvikt av barn.
- Håndbok for helsepersonell ved mistanke om fysisk barnemishandling bør brukes som et oppslagsverk og kan lastes ned fra nettet:
<http://www.nkvts.no/sites/barnemishandling/Pages/index.aspx>
- Tannhelsetjenesten oppmuntrer ansatte å delta på kurs med tema mishandling og omsorgssvikt regelmessig for å sikre kompetansen. (I samarbeid med barneverntjenesten, helseforetak, barnehuset, fylkesmannen og politi ev Helsedirektoratet)
- Tema tas opp på årlige samarbeidsmøter med helsestasjonen

Når har vi grunn til bekymring på klinikken?

- Uteblivelse fra time gjentatte ganger, eller uteblivelse fra time ved kjent behandlingsbehov
- Alvorlig karies
- Funn som indikerer mishandling/overgrep
- Ekstrem adferd (eks sterk angst)

Hva gjør vi med vår bekymring?

- Bekymringsfase, vurderingsfase, meldefase, se H.dir's prosjektrapport «Bekymringsmeldinger i tannhelsetjenesten» <http://www.helsedirektoratet.no/Om/nyheter/Documents/bekymringsmeldinger-i-tannhelsetjenesten.pdf>
- Be om en uformell diskusjon med barnevernet, anonymisert, hvis det er nødvendig.
- Gjelder bekymringen ikke møtt gjentatte ganger, send brev til foresatte, med varsel om bekymringsmelding til barnevernet. (Vedlegg 1)
- Gjelder bekymringen ubesvart varsel om melding til barnevernet, send bekymringsmelding til barnevernet for uteblitt til timer. (Vedlegg 2)
- Gjelder bekymringen mistanke om seksuelle overgrep eller vold/vitne til vold, send bekymringsmelding til barnevernet uten varsel til foresatte. Kopi sendes til overtannlegen (Vedlegg 3)

Journalføring/dokumentasjon:

- Fotos, hvis relevant
- Scanne brev som legges i journalen
- Journalføre kliniske funn, eventuell utypisk adferd. Beskrives på en nøytral måte (ikke analysere/vurdere)
- Journalføre eventuelt samtykke fra foresatte om bekymringsmelding til barnevernet

Samarbeidsbeskrivelse/ formalisering av samarbeidet

Tannhelsetjenestens ansvar

- Innkalling til årlige samarbeidsmøter på ledernivå mellom Tannhelsetjenesten og Barneverntjenesten
- Her diskuteres rutiner, ev endring i lovverk av betydning, og det rapporteres om aktivitet i mellom instansene siden forrige møte. Tannhelsetjenesten skriver referat fra møtet
- Personlig meldeplikt, gjelder alle yrkesgrupper i tannhelsetjenesten
- Opplysningsplikt ved henvendelser fra barnevernet

Samarbeidsbeskrivelse/ formalisering av samarbeidet

Barnevernets ansvar

- Delta på samarbeidsmøter med tannhelsetjenesten
- Gi råd og veiledning i situasjoner der man er usikker på om det er grunn til bekymring. Diskusjonspartner i enkelttilfeller, saken kan drøftes anonymt før det foreligger melding
- Gi tilbakemeldinger på bekymringsmeldinger fra tannhelsetjenesten, jfr Lov om barneverntjenester §6-7a

Rapportering til Helsedirektoratet

- Antall bekymringsmeldinger sendt fra tannhelsepersonell i fylket til barnevernet rapporteres årlig
- Antall varsler sendt foresatte/pasient, sendes årlig

Samarbeidsavtale

- Ansvarsfordeling/målpresisering

Et resultat av samarbeidsavtalen:

- Årlige møter
- Faglige diskusjoner
- Barnevern på besøk på tannklinikken
- Fagdager

Fagdag

- Deltakere fra tannhelsetjenesten, barnevern, helsestasjoner, barnehager og asylmottak
- Orientering om barneverntjenestens arbeid
- Fagtema 2016 Anne Rønneberg
- Gruppearbeid om kommunikasjon

Helsepersonells vitneplikt for domstolene og fylkesnemnda

- Alle som blir innkalt plikter å møte som vitne og forklare seg for retten, med mindre annet er bestemt ved lov. Helsepersonell er i utgangspunktet også underlagt forklarings- og vitneplikt.

**Tannhelse + barnevern
= sant**

Hvor gode er vi?
Egentlig?

